

Universitatea „Sapientia” din Cluj-Napoca – Program managerial 2020-2024

Profesor universitar dr. Tonk Márton

Premise, observații generale

Prezentul program managerial conține acele principii și programe operaționale care reprezintă expunerea, susținerea și argumentația candidaturii mele la funcția de rector al Universității „Sapientia” din Cluj-Napoca (Universitatea „Sapientia”). În prezentarea programului managerial mă străduiesc ca acesta să cuprindă doar acele aspecte, angajamente și viziuni de dezvoltare care în opinia mea reprezintă obiective și activități care pot fi realmente îndeplinite în decursul unui mandat de patru ani. În mod firesc, nenumărate planuri, concepții de dezvoltare, doleanțe umane sau instituționale se leagă de Universitatea „Sapientia” la nivelul întregii comunități academice, fără de care instituția nu ar fi ceea ce este, și nici nu va fi în viitor. Cu toate acestea sunt ferm convins că un concept managerial trebuie să se focalizeze pe acele planuri și doleanțe pe care universitatea le poate îndeplini în mod real, în condițiile date, privind resursele umane și materiale, respectiv organizaționale.

În accepțiune formală premisa și cadrul general al candidaturii mele îl reprezintă faptul că de 14 ani (începând din 2006) conduc ca decan activitatea Facultății de Științe și Arte din Cluj-Napoca a Universității „Sapientia”, de patru ani sunt membru al Senatului universității și președintele ales al acestuia, iar în această calitate am început exercitarea celui de-al doilea mandat chiar zilele trecute. Datorită acestor funcții fac parte de mult timp din Consiliul de administrație al universității și din alte organisme de conducere, participând în același timp cu drept consultativ la lucrările Consiliului director al Fundației „Sapientia”, susținătorul instituției noastre. Activez la universitate în calitate de cadru didactic de 14 ani, totodată sunt foarte recunoscător providenței pentru posibilitatea de a fi prezent la înființarea „nașterea” și primii pași ai Universității „Sapientia” ca angajat al Fundației „Sapientia”. Această legătură strânsă cu istoria de douăzeci de ani a universității, precum și ocuparea funcțiilor administrative susmenționate îmi permit să cred că dețin cunoașterea și viziunea globală asupra sistemului nostru universitar, condiții prealabile indispensabile deținerii funcției de rector.

Însă premisa și cadrul candidaturii mele și al programului managerial îl constituie și un aspect informal important, căruia în ultima perioadă i-am dat glas de mai multe ori. Nu am considerat niciodată candidatura la funcția de rector sau eventuala alegere în această funcție scopul vieții mele, nici măcar o oportunitate individuală de dezvoltare a carierei. Tânărul de

acum douăzeci de ani poate găsea impunătoare o funcție de conducere sau un titlu universitar. Azi însă, singura sursă puternică a motivației mele îl reprezintă acel mediu academic, acea comunitate academică, acel trecut de douăzeci de ani în cadrul acestei instituții, față de care simt că aici și acum am o responsabilitate. În ultimii douăzeci de ani am învățat să „respir împreună” cu universitatea: dacă Universitatea „Sapientia” a avut succes, eu însumi m-am simțit fericit, dacă universitatea a fost atacată, parcă persoana mea fusese știrbită. În acești ani a devenit tot mai clar că Universitatea „Sapientia” a ajuns să însemne pentru mine mult mai mult decât o simplă universitate sau un loc de muncă. De aici izvorăște, deci, responsabilitatea mea „de aici și de acum”, de aici purcede motivația mea – aceasta fiind totodată ceea ce îi pot oferi sincer comunității academice din Universitatea „Sapientia” pentru viitor.

La final aș dori să împărtășesc două aspecte metodologice legate de prezentul program. În cursul elaborării prezentului document am avut permanent în vedere conținutul programului managerial al d-lui rector Dr. Dávid László pentru mandatul din perioada 2016-2020. Consider pe de o parte că obiectivele formulate atunci sunt corecte și esențiale, pe de altă parte cred că unul din punctele forte ale Universității „Sapientia” constă în continuitate, respectiv în identitatea ideologică și consensul care stă la baza ei. În același timp sunt conștient și de faptul – iar acesta ar fi cel de al doilea aspect – că un asemenea concept managerial, o candidatură nouă trebuie să țină cont și de așteptările referitoare la schimbări, de faptul că în procesul alegerilor unii membri ai comunității noastre academice susțin variate exigențe de transformare. Tocmai de aceea țin să subliniez că în mod evident concepția mea de lider include și dorința gestionării problemelor legate de Universitatea „Sapientia”, însă ar fi nesincer și naiv asumarea satisfacerii tuturor așteptărilor venite din partea comunității în următorii patru ani.

Situația actuală a universității și posibilele direcții de dezvoltare

În momentul actual Universitatea „Sapientia” din Cluj-Napoca este cea mai importantă instituție a învățământului universitar maghiar din România, și al doilea centru al întregului sistem universitar maghiar din România – atât de stat cât și privat – pe baza numărului studenților maghiari școlarizați. Prin Consiliul director al Fundației „Sapientia” universitatea funcționează sub supraveghere interconfesională, fiind o instituție acreditată cu structură de rețea, cu o ofertă educațională care cuprinde 32 de programe de studii de licență și 12 programe de master. Drept urmare obiectivul meu fundamental este susținerea unei universități de calitate, competitive, corespunzătoare standardelor internaționale dar și cerințelor comunității maghiare transilvane, a cărei direcții de dezvoltare doresc să le conturez împreună cu Fundația „Sapientia”, Senatul universității, conducerea instituției și cea a facultăților, preferabil în mod consensual. Totodată, în luarea deciziilor strategice trebuie să avem întotdeauna în vedere mediul social, cultural, științific și educațional în care universitatea funcționează, căci Universitatea „Sapientia” a asumat să răspundă așteptărilor formulate de acest mediu atât la înființarea sa, cât și în misiunea definită. În acest context universitatea trebuie să ia permanent în considerare transformările demografice legate de comunitatea maghiară din Transilvania, precum și posibilitatea influențării acestor fenomene cu instrumente specifice sferei universitare. Existența unui sistem public de învățământ maghiar de o calitate și un volum adecvat reprezintă un astfel de obiectiv prioritar, astfel, Universitatea „Sapientia” trebuie să asume un rol accentuat în soluționarea problemelor acute ale sistemului public de învățământ (ex. deficit de profesori), în promovarea talentelor sau în reorganizarea învățământului profesional din Transilvania, practic desființat.

Universitatea funcționează în patru locații (Miercurea Ciuc, Cluj-Napoca, Târgu Mureș și Sfântu Gheorghe), în regiuni oarecum diferite, unde, dintr-o perspectivă mai largă contextul social și comunitar presupune accente și strategii distincte. În această privință Universitatea „Sapientia” înfruntă în continuare provocarea zilnică de a se conforma concomitent cerințelor și standardelor unei universități de cercetare de excelență, ale unei universități care oferă cunoștințe adecvate cerințelor pieței muncii, dar în același timp și ale unei instituții a comunității. Consider toate cele trei aspecte la fel de importante, astfel, în viziunea mea instituția trebuie să asigure posibilitatea aplicării unor strategii diferențiate și promovarea acestora la nivel instituțional. În această privință autonomia deja existentă la nivelul facultăților asigură un excelent cadru pe care țin să susțin și în viitor, în concordanță cu o strategie instituțională unitară. Ca urmare a celor amintite sunt ferm convins că odată ce condițiile

didactice, infrastructurale și de personal o permit, se impune transformarea extensiei din Sfântu Gheorghe într-o facultate de sine stătătoare, și preconizez că îndeplinirea acestor condiții se va realiza în perioada 2020-2024.

În ceea ce privește parametrii de bază ai rețelei noastre universitare nu sunt adeptul unei expansiuni de anvergură nici în privința structurii programelor de studii (nivel licență și masterat), și nici în ceea ce privește numărul total de studenți. În conturarea acestei viziuni m-au ghidat două aspecte importante. Pe de o parte înființarea programelor de studiu de doctorat trebuie să reprezinte o prioritate absolută, iar în acest proces trebuie să fim capabili de concentrarea accentuată a resurselor. Au întâietate acele școli doctorale care reprezintă cele mai performante domenii de cercetare din Universitatea „Sapientia”, și în care nu există pregătire doctorală în limba maghiară în Transilvania. Cu toate acestea stabilirea acestor programe doctorale trebuie efectuată în conformitate cu o concepție instituțională unitară, prin colaborarea facultăților, ținând cont de capacitățile didactice, infrastructurale și de cercetare din sânul facultăților. În interesul înființării școlilor doctorale doresc să consolidez Departamentul de Cercetare și Granturi, atât pentru facilitarea obținerii unor rezultate științifice de excelență cât și pentru susținerea programelor motivaționale adresate cadrelor didactice în acest sens.

Năzuința de „stabilizare” a prezentei dimensiuni, oferte educaționale și număr total de studenți (și deci nu a expansiunii) este susținută și de un alt aspect, acela de a asigura acel spațiu de mișcare care permite universității o reacție relativ rapidă la provocările pieței muncii și ale ofertelor educaționale prin schimbarea specializărilor sau redirecționarea resurselor instituționale spre noi programe de studii. Punctele forte ale universității au rămas în mod constant viteza de reacție relativ bună, promptitudinea în luarea deciziilor și procedurile birocratice neexagerate. Trebuie să fim capabili să menținem aceste avantaje și în viitor în privința ofertei educaționale prin a evita forțarea până la maxim a limitelor financiare și de resurse umane ale instituției, prin a lăsa un spațiu de mișcare necesar și suficient în aceste aspecte. În acest moment această flexibilitate a sistemului este asigurată doar într-o măsură relativ mică, căci este evident de o vreme că dezvoltarea ofertei educaționale (inclusiv lansarea noilor specializări propuse) a atins limitele sustenabilității financiare, un spațiu de mișcare confortabil nefiind asigurat nici de numărul cadrelor didactice calificate și nici de sistemul de finanțare actual. Atenuarea tensiunii ce derivă din oferta educațională a Universității „Sapientia” ar putea însemna totodată îmbunătățirea acoperirii cu cadre didactice a diferitelor programe de studii atât în privința personalului titular, cât și în ceea ce privește procentul de profesori și conferențieri din totalul cadrelor didactice.

Regruparea resurselor universității cu scopul realizării acestui spațiu de mișcare, înlocuirea programelor de studii și structurilor nerentabile ar oferi posibilitatea evoluției instituției din punctul de vedere al dezvoltării resurselor umane. Pe lângă atenuarea supraîncărcării corpului didactic (mulți dintre cadre având 2-3 norme), personalul didactic auxiliar și administrativ se impune a fi extins. Evoluția constantă de două decenii a universității a dat naștere unor sarcini didactice, de cercetare sau de management tot mai complexe, cu care instituția nu a putut ține pasul de fiecare dată din perspectiva dezvoltării personalului. Tocmai de aceea consider că înființarea Departamentului de Relații Internaționale și al Centrului Informatic este o sarcină importantă, care poate fi îndeplinită pe de o parte prin reorganizarea resurselor deja existente la nivelul facultăților și prin lărgirea efectivului de resurse umane. Doresc să plasez sarcinile generale de comunicare, imagine și relații publice ale universității (care în ultima perioadă au prezentat deficiențe în eficacitate), în portofoliul structurii instituționale responsabile și cu relațiile internaționale, totodată, prin înființarea unei poziții de director cu rang de prorector țin să organizez departamentul de relații internaționale și de comunicare într-o arie de competențe și ierarhie bine definite. Centrul Informatic, al cărui statut este de altfel reglementat de Carta universitară, s-ar structura asemenea departamentului susmenționat, necesitatea înființării fiind subliniată cel mai bine de nenumăratele probleme și provocări legate de mediul online care în aceste vremuri ne caracterizează activitatea didactică.

Obiectivul meu general în ceea ce privește întreaga comunitate academică, formată atât din cadre didactice cât și din personal administrativ, este menținerea și cultivarea „comunității” în adevăratul sens al cuvântului, bazat pe respect reciproc, atenție și empatie, precum și asigurarea condițiilor de muncă demne. Într-un cuvânt doresc ca munca la Universitatea „Sapientia” să fie într-adevăr un lucru pozitiv.

Și, rămânând pentru încă o idee la comunitatea academică, mă pronunț atât ca om și ca profesor, dar – în cazul unei candidaturi de succes – și ca deținătorul unei funcții de conducere pentru un parteneriat între profesori și studenți. Nu percep procesul educațional asemenea unui sculptor care modelează materia, ci ca analogia dascălului care asistă la nașterea gândului viu, proces în cursul căruia predomină dialogul activ în fața recepției pasive. Dacă voi avea posibilitatea de a face acest lucru ca rector, doresc să-mi bazez dispozițiile legate de studenții universității pe acest principiu. Acest dialog partenerial înseamnă în percepția mea a da dovadă ca profesori și lideri de sensibilitate și empatie față de problemele și propunerile studenților, cu toate că universitatea trebuie să fie tărâmul respectului inerent și reciproc, și al asumării unei ordini instituționale specifice. La nivelul măsurilor concrete legate de studenții Universității „Sapientia” aș trata cu prioritate implementarea unor programe mai eficiente care să vizeze

prevenirea abandonului studiilor (ex. activități de recuperare, programe tutoriale), precum și accentuarea activităților legate de domeniul orientării profesionale din portofoliul preocupărilor universitare.

Măsuri operative propuse pentru perioada 2020-2024

1. Acreditarea școlilor doctorale, în primul rând în domenii care în privința cercetării științifice pot fi considerate punctele forte ale universității, și în cazul cărora în Transilvania este lipsă de o ofertă educațională în limba maghiară (înființarea a 1-2 programe de doctorat în următorii patru ani ar fi un real succes);
2. Coroborat cu obiectivul menționat anterior, susținerea și consolidarea prezentelor direcții strategice în activitatea Departamentului de Cercetare și Granturi. Mijloace: lărgirea ariei de competențe a departamentului, creșterea resurselor financiare, extinderea programelor motivaționale pentru cadre didactice și de cercetare (de ex. în privința dobândirii abilitării);
3. Contrabalansarea abandonului timpuriu al studiilor: programe de recuperare, programe tutoriale, intensificarea consultațiilor profesionale, înființarea și funcționarea centrelor de carieră și de orientare profesională;
4. Dezvoltarea relațiilor internaționale (în mod accentuat în spațiul UE), întărirea comunicării externe, promovarea imaginii și vizibilității universității. (Comunicarea și campania PR instituțională legată de aniversarea a 20 de ani de la înființarea Universității „Sapientia” presupune un set de măsuri speciale în această privință). Doresc consolidarea statutului și sistemului relațiilor internaționale și al comunicării instituționale sub conducerea unui director cu rang de prorector, prin înființarea unui departament cu competențe proprii și buget alocat;
5. Înființarea unui Centru Informatic cu scopul de a armoniza resursele centrale și cele de la nivelul facultăților, de a rentabiliza utilizarea sistemelor informatice, de a coordona administrarea site-urilor, precum și de a gestiona problemele legate de protecția datelor. Pentru început propun spre a fi luat în considerare plasarea acestui portofoliu de activități în sfera atribuțiilor directorului amintit la pct. 4;
6. Integrarea Departamentului de Specialitate cu Profil Psihopedagogic situat momentan în subordinea Senatului în structurile operative universitare, întărirea autonomiei departamentului, asigurarea condițiilor structurale, de personal și materiale necesare acestui scop;

7. Crearea condițiilor legale, structurale și materiale pentru funcționarea ca facultate independentă a extensiei din Sfântu Gheorghe, ca rezultat al diversificării ofertei educaționale (programul de studiu Educație fizică-antrenor, precum și programele de studiu Sculptură și Pictură care urmează a fi înființate);
8. Solidificarea managementului, controlului și asumării responsabilității la nivelul departamentelor (susținerea luării deciziilor, a soluționării conflictelor, a monitorizării performanței la nivelul structurii organizaționale aferente);
9. Îndeplinirea condițiilor necesare evaluării instituționale periodice care urmează a fi efectuat de către ARACIS în 2021.
10. Implicarea Departamentului de Științe Juridice în problemele interne cu caracter juridic ale universității: controlul juridic preliminar, avizarea regulamentelor;
11. Extinderea personalului didactic și administrativ.

Cluj-Napoca, 09.11.2020.

Prof. univ. dr. Tonk Márton

